İDİL

KAVRAMSAL SANATA ODAKLANAN ÜÇ İRANLI KADIN SANATÇI VE DİASPORA: ANAVATAN VE AİDİYET HİSSİ

Seyedeh Elshan VAKHSHOURI[1]
Mehmet NUHOĞLU[2]
[1]Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Tasarım Bölümü, vakhshourielshan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0802-2477
[2]Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Tasarım Bölümü,nuhzademehmet@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4742-644X

Vakhshouri, Seyedeh Elsan ve Mehmet Nuhoğlu. "Kavramsal Sanata Odaklanan Üç İranlı Kadın Sanatçı ve Diaspora: Anavatan Ve Aidiyet Hissi". idil, 79 (2021 Mart): s. 421–435. doi: 10.7816/idil-10-79-04

ÖZ

İnsanlığın en temel olgularından biri olan göç, kısaca bireyin kendi doğup büyüdüğü yerden başka bir yere yerleşmesiyle tanımlanabilir. Bireyin, ülkesinden ayrılmaya zorlayan faktörler ve hedef ülkedeki cazip faktörler göç olgusunda önemli etkenler olmuştur. Her döneme ait ekonomik, siyasal ve sosyal hareketlenmeler, savaşlar, doğal afetler, din baskısı, vs. bireyin yaşadığı yerden göç etmesine sebep olan ülke içi faktörler arasında en önde olanlarıdır. Bu bağlamda çeşitli sebeplerden dolayı bir göçmenin, gittiği ülkede karşılaştığı yeni ortam ve bu ortama uyum sağlama çabası, dikkate alınacak durumların başında gelmektedir. Göçmenlerin yeni bir toplumda nasıl karşılandığı, kimliklerini ne şekilde muhafaza ettikleri ve ortama uyum sağlama süreçleri diaspora kavramı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Göç olgusu yaşamın tüm diğer alanları gibi sanat alanını da etkilemiştir. Bu çalışmada diasporada yaşamış, çağdaş sanat ile uğraşmış İranlı üç kadın sanatçı ve onlara ait olan sanat eserleri, kavramsal temelleri çerçevesinde incelenmiş ve diaspora kavramının bu sanatçıların çalışmalarını ne şekilde etkilediği ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, sanat, diaspora sanatı, İranlı kadın sanatçılar, İranlı diaspora sanatçıları

Makale Bilgisi:
Geliş:6 Ocak 2021 *Düzeltme: 9 Şubat 2021* *Kabul: 21 Şubat 2021*

© 2020 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

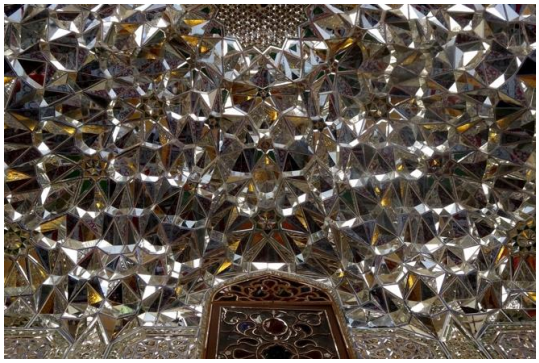
Devirlere göre değişen ve çeşitli sebepleri olan göç olgusu, çoğu zaman toplumsal koşullardan dolayı gerçekleşmiştir. Çağımızda, ülkeleriyle derin bağları olan insanları göç etmeye iten sebepler çoğunlukla ülke içi faktörlerden kaynaklanmaktadır. 1979 yılında İran'da meydana gelen İran İslam Cumhuriyeti devrimi, İran'ın çağdaş sanatında önemli neticeler ortaya çıkarmıştır. Devrim öncesi İran sanat dünyası, modernleşmeye doğru ilerlediği dönemdedir ve sanatçılar eğitim almak için modern veya çağdaş sanatın merkezi olarak kabul edilen Batı'ya gitmişlerdi. Bu sanatçıların çoğu eğitimlerini tamamladıktan sonra ülkeye döndüler ve İran çağdaş sanatının öncülerini oluşturdular. Ancak bu durum daha sonraki siyasi şartlardan dolayı değişmeye başladı. Devrime doğru giden süreçte bazı sanatçılar ülkedeki koşullarından dolayı İran'dan ayrılmışlardır. Devrimden sonra, İran'da yeni devletin kurulmasıyla ülkenin tüm alanlarında değişiklikler yapılmıştır. Farklı ve katı kuralları olan bu yeni yönetim, İran'ın çağdaş sanat alanında da radikal değişimlere yol açmış ve bazı sanatçıların ülkeden göç etmelerine sebep olmuştur. Bu dönemde özellikle kadın sanatçılar ekonomik imkanlar, dini ve siyasi baskıdan kurtulmak ve daha fazla özgür yaşamak için ülkeyi terk etmiştir. Göç eden sanatçılar gittikleri ülkelerde dil, din, gelenekler ve ayrımcılık gibi uyum sorunlarıyla yüzleşmişlerdir. Bu sürede siyasi sebeplerden dolayı ülkeye geri dönemeyen sanatçılar, sürgünde olan sanatçılar olarak adlandırılmışlardır. Bu çalışmada, diaspora sanatçılarından üç kadın sanatçının göç ettikleri dönemde etkilendikleri durumları ve bu etkileri sanat eserlerine ne şekilde yansıttıkları incelenmiştir. Bu bağlamda İranlı kadın diaspora santçıları olan Monir Shahroudy Farmanfarmaian/ Monir Şahroudy Farmanfarmaian, Shirin Neshat/Şirin Neşat ve Parastou Forouhar'ın sanat eserleri ele alınmıştır.

1.Monir Shahroudy Farmanfarmaian (d.1924-ö.2019)

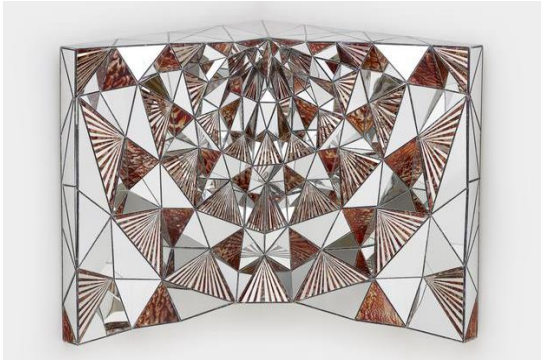

Resim 1. Monir Shahroudy Farmanfarmaian, (https://www.theartnewspaper.com/news/monir-shahroudy-farmanfarmaian-giant-of-contemporary-iranian-art-has-died, 10.11.2020).

İran modern sanatının öncü kadın sanatçılarından biri olan Monir Shahroudy Farmanfarmaian 1924 senesinde Kazvin'de doğmuştur. Sanatçı 1944-1946 yılları arası Tahran Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde aldığı sanat eğitiminin ardından Amerika'ya gitmiştir. Sanat eğitimine 1946-1949 yılları arası New York'un Parsons Tasarım Okulu, 1950-1951 yılları arası Cornell Üniversitesin'de moda tasarımı üzerine devam etmiştir. Farmanfarmaian, İran modern sanat akımının öncü sanatçılarının aksine Avrupa yerine Amerika'ya gitmiş ve dönemin çağdaş sanat merkezinde sanat kariyerini oluşturma fırsatını ele geçirmiştir. 1945-1957 seneleri arasında Jackson Pollock, Willem de Kooning, Mark Rothko, Joan Mitchell, Louise Nevelson, Federick Kiesler, Larry Rivers ve Frank Stella gibi Modern ve Post modern öncü sanatçılarla tanışmış (Stein, 2012: 4) ve Andy Warhol'la iş birliği yapmışdır. Sanatçı Amerika'da bulunduğu bu dönemde New York'un en önemli sanat akımı olan Soyut Ekspersiyonizim'den uzaklaşarak, duygularının dışına çıkmış ve geometrik formların matematiksel mantığına odaklanmıştır. Farmanfarmaian 1957 yılında İran'a geri dönmüş ve tarihî şehirlere seyahatler yapmıştır. Sanat kariyerini büyük ölçüde etkileyen bu seyahatler sırasında sanatçı, altmışdan fazla Ghahve-Khane[1] resimleri, binlerce gümüş işleme takıları, ayna işlemeleri, kapı, pencere ve duvar panellerini alarak büyük bir koleksiyon oluşturmuştur. Gezileri sırasında gözlemlediği geleneksel ve yöresel sanat motifleri, desenleri, formları, mukarnasları, aynakârileri[2] sanatçının yarattığı eserlerinin ilham kaynağı olmuştur. 1970 yılında sanatçı Şirazda bulunan Shah Cheragh camisini ziyaret etmiş ve büyük ölçüde etkilenmiştir (Resim 2-Resim 3).

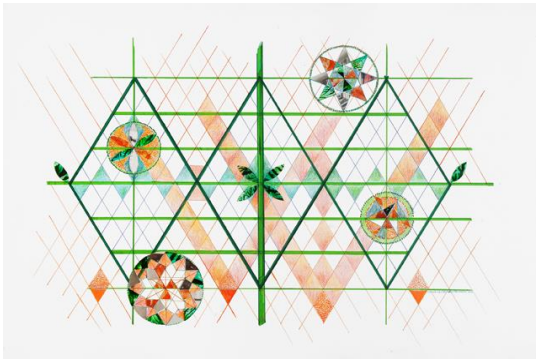
Resim 2. Shah Cheragh camisinin iç mekanındaki mukarnas ayna işlemeleri, Şiraz, İran, (http://www.worldbicyclist.com/blog/?p=285, 15.11.2020).

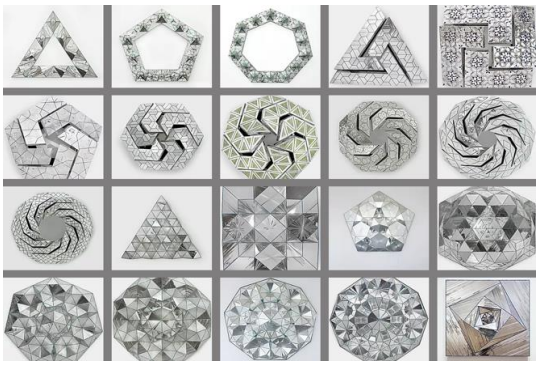
Resim 3. Mukarnas, boyalı cam, aynalı cam ve plastik, 81 x 114 x 80 cm, Fotoğraf: Filipe Braga, Serralves Foundation, Porto, Portekiz, 2012, (https://origin.guggenheim.org/wpcontent/uploads/content/New_York/press_room/presskits/Monir_presskit.pdf , 10.11.2020).

Monir'in sanat çalışmaları, resimler (Resim 4), kolajlar, halılar, heykeller ve enstalasyonları kapsamaktadır. Sanatçı eserlerinin çoğunda İran'ın geleneksel tasarımı olan aynakâri ve vitray tekniğini kullanmıştır. Sanatçı yapıtlarında geometrik biçimlerin oluşturduğu farklı kompozisyonlarla, formların fiziksel hareketi üzerine odaklanmıştır (Resim 5) (https://www.guggenheim.org/news/monir-shahroudy-farmanfarmaian-and-frank-stella-in-conversation, Erişim Tarihi: 08.11.2020).

> Monir röportajlarının birinde konuyla ilgili bu şekilde bahsetmiştir: "Geometri beni doğduğum yere geri götürüyor, kareye, üçgene ve daireye, çocukluk döneminde yurdumdan doğan güzelliklerin içinde yer alma tecrübesini anımsatırken, herşey yeniden anlamlanıyor, silindir, küp ve prizma…" (https://www.youtube.com/watch?v=lpUhPYvkiT0&feature=emb_logo, Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Resim 4. İsimsiz, keçeli kalem, renkli kalem, kağıt üzerine ayna,70 × 100 cm, Fotoğraf: Courtesy of Third Line Galeri, Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri,2012, (https://www.monirff.com/drawings, 10.11.2020).

Resim 5. Plastik, ahşap ve akrilik alçı üzerine ayna ve ters camboyama işlemeler, (https://www.monirff.com/mirror-works, 10.11.2020).

1979 yılında İran İslam Cumhuriyeti Devrimi sırasında Farmanfarmaian eşiyle beraber kızını ziyaret için gittiği Amerika'da bulunmaktaydı. Monir'in eşi, devrimden önce ve devrimden sonra her iki rejimi de eleştirirdi. Eşinin bu siyasi tavrından dolayı sanatçının İran'a dönüşü imkansız hale gelmiştir (İssa, 2014: 17).

> Farmanfarmaian bir diaspora sanatçısı olarak bu dönemden sonra Amerika'da karşılaştığı sorunları bu şekilde dile getirmiştir: "Devrim ve Körfez savaşından sonra Amerika'da bazı sorunlarla karşılaştım. Savaşdan sonra İran kelimesini duyurmak ve İranlı olmak bir dezavantaj sayılmaktaydı, kimse İranlı olan biriyle çalışmak istemiyordu, galerilerin hiçbiri benimle iş birliği yapmıyordu. Bir kadın olarak çalışmakta zorluk çekerken bir de böyle bir sorunla karşı karşıya kalmıştım" (http://www.tavoosonline.com/FutureArtist/AloneFa.aspx?src=19&Page=1, Erişim Tarihi, 12.11.2020).

Siyasi sebeplerden dolayı 26 sene ülkesine geri dönemeyen sanatçı uzun yıllar boyunca sürgünde yaşamıştır. Sanatçı, kavramsal açıdan eserlerinde ilk baştan beri izlediği yolu devam ettirmiş ve kendi ülkesine ait olan motifleri, İslam sanatına ait olan geometrik biçimleri ve İran mimarisinde bulunan desenleri çalışarak kendine has sanat tarzını yaratmıştır (https://vimeo.com/ondemand/monir, Erişim Tarihi:12.11.2020). Farmanfarmaian sürgün döneminde, çalışmalarıyla dünyanın pek çok ülkesinde sergilere ve bienallere katılmıştır. İran İslam Cumhuriyeti devriminden sonra Farmanfarmaian'ın İran'da sahip olduğu evi, tüm eşyaları ve çalışmaları yeni rejim tarafından müsadere edilmiştir. Sanatçı hayatını tüm açılardan etkileyen bu siyasi oluşumları sanat eserlerine yansıtmamıştır.

> Bu bağlamda yapılan röportajların birinde sanatı siyasetten nasıl ayırdığıyla ilgili sorulan soruya karşı, sanatının kendine özel olduğu ve siyasetle ilgili olmadığı yanıtını vermiştir (https://www.youtube.com/watch?v=lpUhPYvkiT0&feature=emb_logo, Erişim Tarihi:10.11.2020).

Farmanfarmaian, 2004 yılında İran devleti tarafından göç eden sanatçılara karşı tanınan bazı özgürlükler sayesinde ülkesine geri dönmüştür. İran'da sanat stüdyosunu tekrardan açan sanatçı, 1970 yılında beraber çalıştığı, göç ettiği yerde aradığı fakat aynı işciliği bulamadığı aynakâri hocalarla yeniden iş birliğine başlamıştır (https://vimeo.com/ondemand/monir, Erişim Tarihi:12.11.2020). Sanatçı, eserlerinde ayna, renk, ışık ve el sanatlarını bir arada kullanarak avangard bir metod yaratmıştır. Farmanfarmaian, Modernizmin soyutlamasına yönelmiş ve ülkesini temsil eden geleneksel motifler ve teknikleri modern ve minimal bir dille göstermeye çalışmıştır. Eserlerinde ayna parçalarından oluşan ve dış dünyayı gösteren bu modern yüzeyler, izleyicilerin yüzleri ve görsellerini yansıtarak çalışmalara kavramsal bir boyut kazandırmıştır. Her çalışmada farklı biçimlerle bir araya gelen ayna parçalarının yansımaları her farklı izleyiciyle farklı bir kompozisyon yaratmış ve yeni bir eser ortaya koymuştur. Sanatçının görsel zekadan ilham alınmış eserleri sufizm, gökbilim ve astronomiyle de ilişkilendirilmiştir. Her ne kadar sanatçı 2009 yılında çalıştığı "Lightning for Neda" adlı eserinde, Neda[3] adını kullanarak İran milletine olan bağlılığını ve desteğini göstermeye çalışsa da genel olarak ülkesini anımsatan görsel kültür, formlar ve tekniklerle kendi tarzı olan sanata odaklanmış ve siyasi olgulardan uzak tutmaya çalışmıştır. Farmanfarmaian'ın çalışmaları 2015 yılında İranlı ilk sanatçı olarak, Newyork Gugenheim Müzesi'nde sergilenmiştir. Yine 2017 yılında bir ilk olarak Tahran Negarestan müzesi'nde Monir adına solo kadın sergisi açılmıştır.

2.Shirin Neshat (d.1957)

Resim 6. Shirin Neshat,
(https://centerforfiction.org/interviews/shirin-neshat-and-amir-ahmadi-arian-on-then-the-fish-swallowed-him/, 17.12.2020).

İran çağdaş sanatının diaspora sanatçılar arasında yer alan önemli isimlerden biri de Şirin Neşat olmuştur. Sanatçı 1957 yılında Kazvin'de doğmuştur. Neşat, Tahran Güzel Sanatlar Üniversitesinden mezun olduktan sonra, 1975 yılında İran'dan ayrılmıştır. Amerika'ya göç eden sanatçı Kaliforniya Üniversitesi'nde sanat eğitimine devam etmiş ve 1983 yılında yüksek lisansını tamamlayarak mezun olmuştur. Sanatçı, 1980'li yıllarda New York'ta sanat ve mimarlık üzerinde alternatif bir kültür merkezi olan Storefront for Art and Architecture'ın yöneticisi olarak çalışmıştır. Sanatçı 1990 yılında İran İslam Cumhuriyeti devriminden sonra kısa bir süre için ülkesine geri dönmüştür. Bu dönemde Neşat, yeni rejimin ülkede uyguladığı radikal değişimlerle karşılaşmıştır. İran toplumunu özellikle İranlı kadınların yaşamını ve konumunu etkileyen bu değişimler, sanatçının ileri dönemde sanat eserlerinin esin kaynağı olmuştur. Bu dönemden sonra teknik olarak çalışmalarına fotoğraf serisiyle başlayan Neşat, daha sonra video enstalasyonları ve film yapımına yönelmiştir. Sanatçının çalışmaları fotoğraf ve sahne düzeni açısından tamamen kendine has olmuştur. Neşat ilk başta eserlerine realist bir bakışla yaklaşmış, daha sonra realistik formdan uzaklaşarak büyülü gerçekçiliğe ve sonrasında sürrealizme yönelmiştir. Genel olarak tezat içeren konuları ele alan sanatçı çalışmalarında kontrastı olan tasvirler ve siyah-beyaz kareler kullanmıştır.

12 sene sonra kısa bir süre için gittiği İran'da farklı bir ortamla karşılaşan sanatçı devrimden önce protestolara katılan seküler kadınların, kapalı kadınlarla yer değişmesinden etkilenmiştir. Sanatçının dikkatini çeken başka bir konu da, bu dönemde (1980-1988) İran toplumunu derinden etkileyen İran ve Irak savaşından dolayı ortaya çıkan şehadet felsefesi olmuştur. Neşat bu tecrübelerden sonra, ilk fotoğraf dizisi olan "Women of Allah - Allah'ın Kadınları" adlı çalışmasını yapmıştır (Resim 7-Resim 8). Üç seriden oluşan fotoğraflarda sanatçı örtünmüş ve silah kuşanmış bireylerin görsellerini kullanmıştır. Diğer çalışmalarında da olduğu gibi fotoğrafların portre, el ve

ayak kısımları sanatçının kendi el yazısı olan Farsça kaligrafilerle yazılmıştır. Neşat bu fotoğrafların ilk serisinde örtünmüş kadınların özgürlük isteklerini ve yaşadıkları bireysel çelişkilerini sergileyerek Forough Farrokhzad şiirlerini yeniden yaratmak istemiştir. Serinin ikinci bölümünde Neşat, Tahereh Saffarzadeh şiirlerinden esinlenerek şehadet anlamının değişimine odaklanmıştır. Serinin üçüncü bölümünü sanatçının 1995 yılında İran'da çektiği fotoğraflar oluşturmuştur. Sanatçı çektiği fotoğraflar'da Müslüman kadınların, İslam toplumundaki konumlarına vurgu yaparak ülkesine ait olan siyasal ve sosyal değişimleri sanatla ilişkilendirmiş ve doğu toplumların siyasi yaşamında kadınların önemli rolüne dikkat çekmiştir (https://www.bbc.com/persian/arts-50705006, Erişim Tarihi:17.12.2020).

Resim 7. Rebellious silence, Women of Allah serisinden, Christie's, 1994 (soldaki); Faceless, Women of Allah serisinden, Wall Street International Magazine, 1994(sağdaki), (https://www.thecollector.com/shirin-neshat-artist/ , 17.12.2020).

Resim 8. İsimsiz, Women of Allah serisinden, 1996, (https://publicdelivery.org/shirin-neshat-speechless/, 17.12.2020).

Sanatçı 1998 yılında Turbulent/Türbülanslı, 1999 yılında Rapture/Kendinden Geçme(Resim 9) ve 2000 yılında Fever/Ateş adlı üç video enstalasyonunu üretmiştir. Siyah beyaz karelerden oluşan bu videolar, İslam toplumunda kadın ve erkek ilişkilerine vurgu yapmaktadır. Sanatçı videolarına felsefi ve şiirsel doku vererek yapısal analizde bulunmaktadır. 2009 yılında kısa filmden film yapımına yönelen sanatçı, Shahnoush Parsipour'un romanından esinlenerek Women Without Men filmini yapmıştır. Sanatçı bu filmde konu olarak Mohammad Reza Pahlavi hükümetinin 1953 darbesi döneminde, Tahran'da yaşayan 4 kadının öyküsünü ele almıştır. Sanatçı 2012 yılında The Book of Kings - Şehname adlı fotoğraf serisiyle (Resim 10) İran Yeşil Devrimi ve Arap Baharını ve 2013 yılında Our House is on Fire serisiylede Mısır devrimini konu almıştır. Neşat, 2015 yılında The Home of My Eyes fotoğraf serisini Azerbaycan'da çekilen fotoğraflardan oluşturmuştur (https://publicdelivery.org/shirin-neshat-the-book-of-kings/ https://www.youtube.com/watch?v=c8BYAAr988E, Erişim Tarihi:17.12.2020). 2017 yılında sanatçı Looking for Oum Kulthum (Türkiye'de Ümmü Gülsüm diye tanınır.) adlı filmiyle 20. yüzyılda Arap dünyasının en önemli kadın şarkıcılarından biri olan Mısırlı Oum Kulthum'un hayatını ele almış ve ataerkil bir toplumda kadın olmanın zorluklarına değinmeye çalışmıştır. Sanatçı 2020 yılında sergilediği Land of Dreams adlı

kısa film ve fotoğraflardan oluşan seriyle, Doğu'dan Batı'ya yönelmiş ve 40 sene boyunca yaşadığı ülke yani Amerika'yı konu almıştır. Ayrımcılık konusunu ele aldığı ve Amerikan göçmenleri ve rüyaları üzerine çalıştığı bu kısa filmde Neşat, İran kültürüne ait sembolleri kullanmıştır. Neşat sanat kariyerinin başında kendi ülkesine ve geçmişine ait olan konuları ele almış ve çalışmalarında İran'ın son dönem tarihine odaklanmıştır. Daha sonra çalışmalarına konu olarak Ortadoğu ülkelereni de dahil ederek Azerbaycan ve Mısır gibi ülkelerde eserler yaratmıştır. Gerçeklikten esinlenen çalışmalarının küresel bir olgu olduğunu düşünen Neşat, kendi ülkesine ve Doğu'ya ait nostaljik tutumların dışına çıkmış ve Batı'ya yönelmiştir. Çalışmalarının ilk serisinden son eserine kadar Neşat'ın tüm eserlerini birbirine bağlayan konu cinsiyet, ayrımcılık, kimlik ve sürgün konuları olmuştur (https://www.artsy.net/show/goodman-gallery-shirin-neshat-land-of-dreams?sort=partner_show_position - https://www.gsd.harvard.edu/event/shirin-neshat/, Erişim Tarihi:18.12.2020).

Resim 9. İsimsiz, Rapture serisinden,
jelatin silver print, 37.8 × 57.2 cm, 1999,
(http://www.artnet.com/artists/shirin-neshat/untitled-rapture-series-1999-NX9SGlYbbn04TjvCu8JN9w2, 17.12.2020).

Resim 10. The Book of Kings / Şehname serisinin Bahram
(Villains) çalışmasından detay, 2012,
(https://publicdelivery.org/shirin-neshat-the-book-of-kings/, 17.12.2020).

Sanatçının portrelerini çektiği insanlar hiçbir zaman oyuncu veya model olmamışlar, gerçek duyguları olan ve bu duyguyu seyirciye geçiren sıradan insanlar olmuştur. Sanatçı farklı ülkelerde çektiği fotoğraflarla portrelerdeki duyguları yakalamaya çalışmıştır. Sanatçı bu çalışmalarda portrelerindeki anlatının gücüne vurgu yapmıştır. (https://www.goodman-gallery.art/shirin-neshat-land-of-dreams, Erişim Tarihi:18.12.2020). Genç yaşında ülkesini terk eden sanatçı, göç eden insanların yarım kaldıklarını ve bütünleşemediklerini vurgulamıştır. Sanatın insanlarla konuşmak için bir yol olduğunu düşünen sanatçı, dünyanın her noktasında göç etmek zorunda kalan ya da sürgünde olan insanların duygularından, ülkelerine geri dönme isteği ve umutlarından bahsetmiştir. Şirin Neşat, sanat kariyeri boyunca eserlerinde siyasi olgulara yer vermiştir. Bu doğrultuda sanatını kişisel hayatından ayırmayan sanatçı, çalışmalarında siyasi yöne vurgu yaparak ülkesinin içinde olan milletin sesi olmayı tercih etmiştir. Çalışmalarının siyasetle iç içe olduğunu beyan eden Neşat, dünyanın çoğu yerinde sergiler düzenlemiş bienallere katılmış ve ödüller kazanmıştır. (https://www.ted.com/talks/shirin_neshat_art_in_exile?language=en, Erişim Tarihi:19.12.2020).

3.Parastou Furouhar (d.1962)

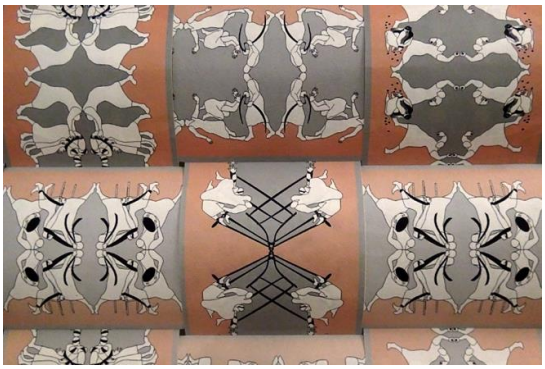
Resim 11. Parastou Furouhar,
(https://www.efo-magazin.de/aktuelles/hinschauen/, 20.12.2020).

Diaspora'da yaşayan İranlı önemli kadın sanatçılardan biri olarak tanınan Parastou Forouhar 1962 yılında Tahran'da doğmuştur. Sanatçı 1990 yılında Tahran Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim bölümünden mezun olmuştur. Forouhar, İran İslam Cumhuriyeti devriminden sonra 1980'ler döneminde başlayan zor koşullar ve sansür dolu ortamından uzaklaşmak için İran'ı terk etmiştir. Forouhar bir sanatçı olarak eserlerinde özgürlüğü tecrübe etmek isteğiyle, 1991 yılında Almanya'ya göç etmiş ve yüksek lisansını 1994 yılında Offenbach Sanat ve Tasarım üniversitesinde tamamlamıştır. Göç, ev, hafıza ve kültürel kimlik sanatçının eserlerinin temel konusu olmuştur. Sanatçı göç döneminde sanat çalışmalarına devam edip farklı şehirlerde sergiler düzenlemiştir. Forouhar 1998 yılında İran çağdaş tarihinin iki önemli siyasi aktivisti olan anne ve babasını, seri cinayetler sırasında kaybetmiştir. Siyasi sebeplerden dolayı kendi evlerinde feci bir şekilde katledilen ailesinin ölümü, sanatçının sanat kariyerini büyük ölçüde etkilemiştir. Ülkesinin siyasetine eleştirel bir bakışla yaklaşan sanatçı, toplumda bireylerin üzerine uygulanan siyasi baskıları sorgulamıştır. Sanatçı eserlerinde teknik olarak resim, animasyon, fotoğraf, video, dijital tasarım ve enstalasyon gibi farklı sanat disiplinlerini bir arada kullanarak din ve sekülerizm, gelenek ve modernite gibi karşıt kavramlar üzerinede çalışmalar yapmıştır.

Parastou Forouharin ailesinin öldürülmesi sanat kariyerinde derin etkiler meydana getirmiştir. Sanatçı yaşadığı bu olaydan sonra, Documentation/Dokümantasyon adlı sergisini farklı dönemlerde düzenlemiştir. Siyasi yönü olan bu belgesel enstalasyonda sanatçı, ailesinin öldürülmesiyle ilgili olan belgeler, gazeteler, mektuplar, fotoğraflar, transkriptler, çeviriler ve basın yayınlarını Schirn Kunsthalle, Frankfurt, Almanya'da izleyciye sunmuştur. (https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/documentation/ Erişim Tarihi: 09.03.2021). Forouhar 2003 yılında sergilediği Thousand and One Days serisi, 2006 yılında sergilediği I Surrender, 2011 yılından Papillon Multimedya Projesesinin bir parçası olan The Time of Butterflies (Resim 12), 2013 yılında sergilediği Weaving Pain (Resim 13) ve 2016 yılında sergilediği Red is My Name, Green is My Name III gibi çalışmalarıyla bakmak ve görmek eylemi arasındaki farka ve görsel algıya odaklanmıştır. Sanatçının çalışmaları ilk bakışta İran minyatürünü ve İslami desenleri anımsatmıştır. Orantılı görseller halinde gözüken tasarımlar detaylı bir şekilde incelendiğinde, saldırma, işkence ve öldürme görsellerini izleyiciye sunmuştur. Bu bağlamda ilk algıda estetik yönü olan karmaşık desenler gibi gözüken eserler yakından bakınca başka türlü algılanan ve farklı bir anlam içeren görsellerle dönüşmüştür. Sanatçı bakmakta hassasiyet gerektiren katmanlı görselleri izleyicisine sunarak iki zıt algı arasında kalmasını sağlamıştır. Bu arada kalma izleyicinin düşünmesine yol açmıştır. Siyasi güçlerin toplumdaki bireylere karşı kullandığı şiddeti sorgulayan sanatçı, izleyicinin bu eserlerde karşılaştığı ilk bakış ve detaylı bakış arasındaki algı farkına vurgu yapmıştır (https://www.parastou-forouhar.de, Erişim Tarihi:20.12.2020).

Resim 12. The Time of Butterflies çalışmasından detay,
Dijital çizim, Duvar kağıtı, 5. Moskova Bienali, 2013,
(https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/the-time-of-butterflies/, 20.12.2020).

Resim 13. Weaving Pain çalışmasından detay, 2013, Dijital çizim, Kozo kağıdı üzerine lazer kesim, 235 × 135 cm,
The Fascination of Persia, Rietberg Müzesi, Zürih, İsviçre, 2013,
(https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/weaving-pain/, 20.12.2020).

Sanatçının dikkat çeken eserlerinden biri de farklı ülkelerde sergilediği Written Room/Yazılı Oda enstalasyonu olmuştur (Resim 14). İlk kez 1995 yılında gerçekleştirilen bu enstalasyon, sergi alanında ritmik bir kaligrafi halinde sunulmuştur. Göç kavramını yansıtan bu çalışmada mekanın tüm yüzeyleri sanatçının ana dili olan Farsça metinlerle yazılmıştır. Bu yazılar mekanın duvarları, tavanı ve zemini üzerinde farklı açılarla tekrarlanmıştır. Zeminde yazılan yazıların arasında küçük ping pong topları yerleştirilmiştir. Farsça kelimeler tekrar edilerek yerleştirilen topların üzerinde de yazılmıştır. Sabit olmayan toplar izleyicilerin sergi alanında dolaşmasıyla hareket etmiş ve hareketleriyle okuma eylemini daha da zor hale getirmişlerdir. Farsça hattı bu eserde temel işlevinden (Genel dil iletişimi) ayrılmış ve kelimeler herhangi bir anlam taşımayarak sadece görsel olarak kullanılmıştır. Sanatçıya göre yan yana dizilen bu kelimeler anlam yükünden özgürleşerek bir dilin anısını taşımışlardır. (hafızada saklı olan anadili yeni bir yere göç edildiğinde gündelikliğini kaybeder ama bir anıya ve görsele dönüşür). Çalışmadaki toplarda sanat ve gündelikliğin sınırını kaldırmak ve alışkanlıkları sorgulamak için kullanmıştır. Konsept olarak sanatçının diğer çalışmalarında da ele aldığı görsel algı bu eserinde de öne çıkmıştır. Sanatçı bu çalışmada uzun ve zor bir süreç olarak bilinen göç olgusuna vurgu yapmıştır. Forouhar bu çalışmasında bireyin tanımlayamadığı yeni bir mekana karşı algılama süreci ve algıladığı mekanda kendine ait yeni bir mekan yaratma isteğine odaklanmıştır. Bu süreçteki iki temel öge hafıza/bellek ve mekan kavramları olmuştur. Bu eserde sanatçının anadili olan Farsça hattı ve enstalasyonun uygulandığı alan (sergi mekanı) eserin iki temel ögesi olmuştur. Forouhar'in amacı yazıyı okunabilir ve iletişim özelliğinden ayırıp metinleri formlara dönüştürerek izleyicide algı değişikliğine yol açmak olmuştur. (https://www.galleriesnow.net/shows/parastou-forouhar-written-room-2/, Erişim Tarihi:20.12.2020). Sanatçı ülkesine ait olan geleneksel ayinler ve dini ritüellerden esinlenerek 2003 yılında Funeral (Resim 15) ve 2013 yılında "Kiss Me/Beni OP" çalışmalarını sergilemiştir. Resmi bir tören olarak her sene İran'da düzenlenen Aşura merasimi[4] zamanla İran toplumunun dini kültürü haline gelmiştir. Bu yas töreni için kullanılan kumaş süsler[5] ve bu süslerde kullanılan yazılar İran-Irak

savaşından (1980-1988) sonra daha çok renklenmeye başlanmıştır. Forouhar, dini yönü olan ve aynı zamanda İran'ın o dönemdeki popüler kültürünü yansıtan bu kumaşları cenaze töreni çalışmasında ofis sandalyelerin kılıfı olarak kullanmıştır. Sanatçı bu çalışmada dekoratif olarak kullandığı yazılı kumaşlarla İran toplumundaki dini bir törenin günlük ve kurumsal bir olguya dönüşmesini yansıtmaya çalışmıştır. (https://www.youtube.com/watch?v=ltM6y-SSSJo, Erişim Tarihi:21.12.2020).

Kiss Me çalışmasında sanatçı İran'da siyasi bir şarkı olarak tanılan "Kiss me/Beni Op" şarkısından esinlenmiştir. Bu çalışmada Forouhar Aşura töreninde kullanılan süs kumaşlarındaki kelimeleri kesip farklı kompozisyonlarla tekrardan oluşturmaya çalışmıştır. Sanatçı bu kompozisyonlarla cümleleri ilk anlamından ayırarak şarkının adı olan beni öp cümlesini tablolar halinde yeniden sunmuştur. Böylece sanatçı Aşura teminin dini kontekstini kırmış ve bu tören için kullanılan kumaşlara farklı bir anlam yükleyerek aşk dolu bir mesaj içeren cümleler yaratmıştır. Diğer çalışmaları gibi bu çalışmasında da ikileme dikkat çeken sanatçı siyasi yönü olan ve görsel motifler halinde gizli bir anlam taşıyan parçaları bir pop kültür elemanına dönüştürmüştür. (https://www.youtube.com/watch?v=Nul-xAjgFNw, Erişim Tarihi:22.12.2020).

Resim 14. Written Room/ Yazılı Oda,
Ornamental Structures, Saarbrücken Art Galerisi, Almanya, 2011,
(https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/written-room/, 20.12.2020).

Resim 15. Funeral, Thousnad and One days,
National Gallery at Hamburger Bahnhof, Berlin, Almanya, 2003,
(https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/funeral/, 21.12.2020).

Parastou Forouhar sanat eserleriyle izleyicileri zihinsel sorgularla karşıkarşıya getirmiştir. Sanatçının amacı izleyiciyi bu konumda tutarak algısının kırılması ve eser hakkındaki önyargıdan kurtulması olmuştur. Bakmak/görmek eylemine odaklanmak, düşünmek, bu eylemle algı derinliğine ulaşarak kendini tanımak sanatçının yaşama karşı olan hissiyatı/tutumu olmuştur. Sanatçı göç, özlem, şiddet ve sosyo politik temalarla ilgili birçok ülkede sergiler düzenlemiş ve ödüller kazanmıştır.

Sonuç

Göç olgusu her dönemde farklı sebeplerden dolayı ülkelerde ortaya çıkmıştır. İran'da bu olguya neden olan önemli sebeplerden biri de ülke içi faktörler olmuştur. Bu bağlamda ülkelerinden göç eden sanatçılar yeni bir ortamda yeni bir sürece girerek diaspora sanatçısı olarak tanımlanmışlardır. Bu sanatçılar kendi ülkeleriyle olan bağlarını koparmadan göç ettikleri yerde bulunan diaspora toplulukları ile de ilişkilerini korumaya çalışmışlardır. Çalışmadaki ilk ele alınan diaspora sanatçısı Monir Farmanfarmaian, İran İslam Cumhuriyeti devriminden önce istekli olarak ükesinden göç etmiştir. Göç olgusu devriminden sonra siyasi sebeplerden dolayı ülkesine geri dönemeyen sanatçı için, sürgüne dönüşmüştür. Sanatçı uzun bir süre boyunca dönemin modern sanat merkezi olan Amerika'da bulunmasına rağmen, eserlerinde İran'ın görsel kültürüne ait olan formlar ve İslami desenleri kullanmıştır. Farmanfarmaian ülkesine ait olan bir teknikle, sonsuz biçimlendirme olasılıkları yaratan yüzlerce ayna parçalarını yanyana dizerek içgüdüsü ve kendi ülkesine olan derin bağlarını anlatmayı tercih etmişdir. Farmanfarmaian konu olarak hayatındaki etkisinin büyük olduğu siyasi olguları çalışmalarına dahil etmemiştir. Sanatçı seneler sonra İran sanat alanında baskıların azalması ve yurt dışında yaşayan sanatçılara karşı tanılan özgürlüklerden dolayı ülkesine geri dönmüştür. Sanatçı uzun bir beklentinin ardından İran'da stüdyosunu kurarak çalışmalarına kendi ülkesinde devam etmiştir. Makalede ikinci sanatçı olarak ele alınan Şirin Neşat, İran İslam cumhuriyeti devrimden kaç sene önce ülkesini terk etmişdir. Genç yaşında Amerika'ya göç eden sanatçı devrimden sonra İran'ı ziyaret etmiştir. Bu dönemde İran'da yeni devletin uyguladığı yeni koşullarla karşılaşmış ve büyük ölçüde etkilenmiştir. İran politikasına karşı eleştirel bakış açısına sahip olan sanatçı eserlerinde devrim öncesi ve sonrasına ait toplumsal ve politik sorunlara vurgu yapmıştır. Sanatçı çalışmalarında başta kendi ülkesi İran olmak üzere toplumsal açılardan ülkesiyle benzerikleri olan Arap ülkeleri ve Orta Doğu'yu da dahil etmişdir. Sanatçı Batıyla ilgili olan son serisindede İran'a ait sembolleri kullanarak çalışmayı kaynak ülkesiyle ilişkilendirmiştir. Sanatçı çalışmalarında İran ve benzeri doğu toplumlardaki partiarkal yapı, din baskısı, cinsiyet ayırımcılığı, aidiyet, göç ve sürgün içeren konulara değinmiştir. Bu yolda İran gelenekleri, İran edebiyatı, şiiri ve şairlerinden esinlenen Neşat, fotoğraflarında Farsça hattını kara kalem tarzıyla eserlerinde kullanarak ülkesine olan düşkünlüğünü belli etmiştir. Siyasi yönü olan çalışmalarından dolayı sürgünde yaşayan sanatçı konuşmalarında ülkesine ve ailsine olan özleminden bahsetmiştir. Makalenin üçüncü diaspora sanatçısı olarak araştırılan Parastou Forouhar İran devriminden sonra sanat alanında yaşanan sansür ve baskı yüzünden İran'dan çıkarak Almanya'ya göç etmiştir. Ülkesinde yaşanan siyasi sebeplerden dolayı ailesini kaybeden sanatçı göç, hafıza ve diğer konuların yanında, siyasi ve dini güçlerin toplumdaki bireyler üzerine uyguladıkları baskı ve şiddetede vurgu yapmıştır. Sanatçı eserlerinde Farsça hattını, İslam sanatına ait süsleri ve İran minyatürünü anımsatan görseller kullanmıştır. Forouhar, terk ettiği eve, kaybettiği ailesine ve ülkesine karşı duyduğu özlemi ve rejimin siyasi güçlerine karşı olan öfkesini eserleri aracılığıyla göstermeye çalışmıştır. Bu bağlamda çalışmada ele alınan sanatçıların çalışmalarının konu, form ve teknik açısından ağırlıklı olarak kaynak ülkeyle ilgili olduğu görülmektedir. Araştırılan diaspora sanatçıların eserlerinin analizine göre bu sanatçılarda aidiyet hissi ve anavatan ile olan derin bağ eserlere yön veren temel faktör olmuştur. Çalışmalarında küresel olgulara da yer veren bu sanatçılar, ağırlıklı olarak kendi ülkelerine ait olan tarihî, kültürel, geleneksel, toplumsal, sosyal, siyasî konuları ele almıştır. Bu sanatçılar uzun bir dönem boyunca kendi ülkelerinin dışında ve göç ettikleri yerde yaşadıklarına rağmen, sanat eserlerini kendi ülkeleriyle ilişkilendirmişlerdir. Monir Farmanfarmaian ülkesine ait olan geleneksel ve kültürel özellikleri korumaya çalışırken Şirin Neşat ve Parastou Forouhar gibi sanatçılar da İran'daki mevcut problemleri sanat eserleriyle dünyaya duyurmaya çalışan sanatçılar olmuşlardır.

Dipnotlar

[1]İran'ait olan bir tür yağlıboya resim sanatıdır. Bu tür resim sanatı dönem olarak Kaçar devletinin son yılları ve Pehlevi devletinin ilk yıllarında yükseliş göstermiştir.

[2]İran süs sanatlarına ait olan tekniklerden biridir. Ayna parçaların yanyana dizilmesiyle oluşan bu teknik özellikle İran mimarisinde, saraylarda, camilerde, vb. yerlerde mekanları süslemek için kullanılmıştır.

[3]2009 yılında İran Yeşil devrimi protestolar sırasında sokakta vurularak hayatını kaybeden 27 yaşındaki bir kızın adıdır. Neda Yeşil devrim döneminde bir sembole dönüşmüştür.

[4]Hazreti Hüseyin ve 72 arkadaşının Kerbela'da katledilmelerinin yıl dönümü nedeniyle her sene düzenlenen yas töreni.

[5] Aşura töreni boyunca süs için kullanılan siyah renkli ve yazılı kumaşlardır. Bu kumaşların üzerinde, Şia imamlarının isimleri ve toren'ile ilgili arapça yazılar farklı renklerle yer almaktadır.

Kaynaklar

Nader, Ardalan. Media, Farzin ve Eleanor, Sims. Monir Shahroudy Farmanfarmaian: Cosmic Geometry, Damiani, /Third line, ocak 2011.

Rose, İssa. Mosaic of mirrors. Monir Shahroudy Farmanfarmaian, ilk yayın Nazar araştırma ve kültür institüsü, Tehran, 2006 / Rose İssa projeleri, londra, 2014.

Stein, Donna. Monir Shahroudy Farmanfarmaian: Empowered by American Art, an Artist's Journey. Woman's Art Journal. Volum 33, No 1, old City Filadelfiya Yayını, 2012, Sanat dergisi.

İnternet Kaynakları

Bahrami, Pantea. Shirin Neshat; From Women of Allah to Women without Men. New York, 2019.
https://www.bbc.com/persian/arts-50705006 (Erişim Tarihi: 17.12.2020)

BBC Persian, گفت گو با هنرمند ایرانی، پرستو فروهر, İranlı Sanatçı Parastou Forouhar İle Yapılan Röportaj, 2014.
https://www.youtube.com/watch?v=ltM6y-SSSJo (Erişim Tarihi: 21.12.2020)

BBC Persian, فرمان فرمایان درمیان اینه های منیر شاهرودی, Monir Shahroudi Farmanfarmaian'ın Aynaları arasında, 2015.
https://www.youtube.com/watch?v=lpUhPYvkiT0&feature=emb_logo (Erişim Tarihi: 10.11.2020)

Etemadonline, روزگار هنری «منیر»؛ از طراحی فرش در کارگاه پدر تا نمایش آثار در موزه گوگنهایم, Monirin Sanatsal Yaşamı, Babasının Atölyesinde Halı Tasarımından Guggenheim'a kadar, 2019.
https://etemadonline.com/content/286738/روزگار-هنری-منیر-از-طراحی-فرش-در-کارگاه-پدر-تا-نمایش-آثار-در-موزه-گوگنهایم (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Faurschou Foundation, Shirin Neshat, Installation view of The Book of Kings. Pekin, 2017.
https://publicdelivery.org/shirin-neshat-the-book-of-kings/ (Erişim Tarihi: 17.12.2020)

Goodman Galeri, Shirin Neshat, Land of Dreams. Londra, 2020.
https://www.goodman-gallery.art/shirin-neshat-land-of-dreams (Erişim Tarihi: 18.12.2020)
https://www.artsy.net/show/goodman-gallery-shirin-neshat-land-of-dreams?sort=partner_show_position (Erişim Tarihi: 18.12.2020)

Guggenheim, Monir Shahroudy Farmanfarmaian and Frank Stella in Conversation, 2015.
https://www.guggenheim.org/news/monir-shahroudy-farmanfarmaian-and-frank-stella-in-conversation (Erişim Tarihi: 08.11.2020)

Harvard University graduate school of design, Shirin Neshat, 2018.
https://www.gsd.harvard.edu/event/shirin-neshat/ (Erişim Tarihi: 18.12.2020)

Kiarostami, Bahman. Monir, The life and Work of İranian Artist Monir Shahroudy Farmanfarmaian, 2014.
https://vimeo.com/ondemand/monir (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

Parastou Forouhar
https://www.parastou-forouhar.de: (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

Pi Artworks, Parastou Forouhar, Written Room. Londra, 2016.
https://www.galleriesnow.net/shows/parastou-forouhar-written-room-2/ (Erişim Tarihi: 20.12.2020)

Tavoos online sanat dergisi, 2011.
http://www.tavoosonline.com/FutureArtist/AloneFa.aspx?src=19&Page=1 (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

TED Talks, Shirin Neshat, Art in Exile, 2011.
https://www.ted.com/talks/shirin_neshat_art_in_exile?language=en (Erişim Tarihi: 19.12.2020)

Yarat Contemporary Art Space, Shirin Neshat, The home of My Eyes, 2015.
https://www.youtube.com/watch?v=c8BYAAr988E (Erişim Tarihi: 17.12.2020)

Zanan TV,مرا ببوس و پارچه های عزاداری پرستو فروهر/ kiss me ,Beni Öp ve Parastou Forouhar'in Yas Töreni Kumaşları, 2015.
https://www.youtube.com/watch?v=Nul-xAjgFNw (Erişim Tarihi: 22.12.2020)

Görsel Kaynaklar

Resim 1. Monir Shahroudy Farmanfarmaian.

Kaynak: https://www.theartnewspaper.com/news/monir-shahroudy-farmanfarmaian-giant-of-contemporary-iranian-art-has-died (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Resim 2. Shah Cheragh camisinin iç mekanındaki mukarnas ayna işlemeleri, Şiraz, İran.

Kaynak: http://www.worldbicyclist.com/blog/?p=285 (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Resim 3. Mukarnas, boyalı cam, aynalı cam ve plastik, 81 x 114 x 80 cm, Fotoğraf: Filipe Braga, Serralves Foundation, Porto, Portekiz, 2012.

Kaynak: https://origin.guggenheim.org/wpcontent/uploads/content/New_York/press_room/presskits/Monir_presskit.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Resim 4. İsimsiz, keçeli kalem, renkli kalem, kağıt üzerine ayna, 70 × 100 cm, Fotoğraf: Courtesy of Third Line Galeri, Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri, 2012.

Kaynak: https://www.monirff.com/drawings (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Resim 5. Plastik, ahşap ve akrilik alçı üzerine ayna ve ters cam boyama işlemeler.

Kaynak: https://www.monirff.com/mirror-works (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Resim 6. Shirin Neshat.

Kaynak:https://centerforfiction.org/interviews/shirin-neshat-and-amir-ahmadi-arian-on-then-the-fish-swallowed-him/ (Erişim Tarihi: 17.12.2020).

Resim 7. Rebellious silence, Women of Allah serisinden, Christie's, 1994 (soldaki); Faceless, Women of Allah serisinden, Wall Street International Magazine, 1994 (sağdaki).

Kaynak: https://www.thecollector.com/shirin-neshat-artist/) (Erişim Tarihi: 17.12.2020)

Resim 8. İsimsiz, Women of Allah serisinden, 1996.

Kaynak: https://publicdelivery.org/shirin-neshat-speechless/ (Erişim Tarihi: 17.12.2020).

Resim 9. İsimsiz, Rapture serisinden, jelatin silver print, 37.8 × 57.2 cm, 1999.

Kaynak:http://www.artnet.com/artists/shirin-neshat/untitled-rapture-series-1999-NX9SGlYbbn04TjvCu8JN9w2 (Erişim Tarihi: 17.12.2020).

Resim 10. The Book of Kings / Şehname serisinin Bahram (Villains) çalışmasından detay, 2012.

Kaynak: https://publicdelivery.org/shirin-neshat-the-book-of-kings/ (Erişim Tarihi: 17.12.2020).

Resim 11. Parastou Furouhar.

Kaynak: https://www.efo-magazin.de/aktuelles/hinschauen/ (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

Resim 12. The Time of Butterflies çalışmasından detay, Dijital çizim, Duvar kağıtı, Dijital print 5. Moskova Bienali, 2013.

Kaynak: https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/the-time-of-butterflies/ (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

Resim 13. Weaving Pain çalışmasından detay, Dijital çizim, dijital print ve Kozo kağidi üzerine lazer kesim, 235 × 135 cm, The Fascination of Persia, Rietberg Müzesi, Zürih, İsviçre, 2013.

Kaynak: https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/weaving-pain/ (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

Resim 14. Written Room/ Yazılı Oda, Ornamental Structures, Saarbrücken Art Galerisi, Almanya, 2011.

Kaynak: https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/written-room/ (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

Resim 15. Funeral, Thousnad and One days, National Gallery at Hamburger Bahnhof, Berlin, Almanya, 2003.

Kaynak: https://www.parastou-forouhar.de/portfolio/funeral/ (Erişim Tarihi: 21.12.2020).

DIASPORA AND THREE IRANIAN WOMEN ARTISTS THAT FOCUSED ON CONCEPTUAL ART: HOMELAND AND A SENSE OF BELONGING

Seyedeh Elshan Vakhshouri[1]
Mehmet Nuhoğlu[2]

ABSTRACT

Immigration is one of the most fundamental phenomena of humanity in which the individual settled somewhere other than where she or he lived. Factors that force an individual to leave their country and attractive factors in the destination country have been important in the immigration phenomenon. Economic, political and social activities of each period, wars, natural disasters, religious pressure, etc. are the most prominent factors within the country that cause an individual to migrate from where they live. In this context, the new environment where an immigrant encounters in the country he/she goes to for various reasons and the effort of adaptation are the main issues which should be considered. The concept of the diaspora is evaluating how immigrants are welcomed in a new society, how they preserve their identities and their adaptation processes. The phenomenon of immigration has influenced the field of art like all other areas of life. In this study, three immigrant Iranian women contemporary artists and their artworks investigated within the framework of conceptual basis and the fact of how the concept of diaspora affected the works of these artists were discussed.

Keywords: Immigration, art, diaspora art, Iranian women artists, Iranian diaspora artists